

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA NO DISCRIMINACIÓ (PREVENCIÓ I SEGURETAT)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 16 de març de 2022, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

El dia 13 de març de 2022, va quedar amb una persona que li venia una bicicleta de muntanya, a través de l'aplicació Wallapop. El venedor li havia passat informació de la procedència de la bicicleta, el seu NIE, i es va comprometre a facilitar-li còpia de la factura, ja que encara estava en garantia.

El lloc de la transacció era l'aparcament de les Tres Xemeneies i, com que no va poder estacionar, va aturar el vehicle sobre la vorera del gual del pàrquing.

Quan es disposava a carregar la bicicleta al seu vehicle, va aparèixer una patrulla de la Guàrdia Urbana (GUB) i, al moment, també es va presentar una patrulla motoritzada.

L'agent, al qual va identificar pel seu TIP, es va dirigir a ells de manera poc apropiada, i els va qüestionar que es tractés d'una compravenda lícita, ja que la bicicleta era d'alta qualitat. Després d'identificar el venedor i el comprador, el venedor va fer gestions per poder aconseguir la factura de compra de la bicicleta, en va demostrar la propietat, i va descartar que es tractés d'un objecte robat.

Tot i això, l'agent el va denunciar per l'estacionament del vehicle en un lloc no autoritzat, i per estar pendent de passar la ITV.

Els altres agents no van intervenir, i van consentir el tracte poc adequat de l'agent, que considera que va intervenir amb abús de poder, i que va dispensar un tracte racista al venedor de la bicicleta.

Tota la intervenció policial va durar una hora, en la qual els van tenir retinguts, sense que en cap moment es disculpassin.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 21 de juny de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 29 de juliol de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

La Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la GUB, va iniciar un expedient amb informació reservada, a fi d'aclarir la incidència denunciada amb total transparència i imparcialitat.

Es van fer les gestions corresponents per aclarir les circumstàncies del fet, així com per obtenir tota la informació respecte d'això i les possibles responsabilitats disciplinàries.

Les dades del promotor de la queixa són reservades, i per aquest motiu no s'ha pogut contactar amb ell per ampliar o afegir informació.

Van identificar les patrulles uniformades i amb vehicles logotipats que van intervenir.

Al parc de les Tres Xemeneies, els agents van observar un turisme estacionat sobre la vorera i, en apropar-s'hi, van veure dues persones fent la compravenda d'una bicicleta d'alta gamma.

Els agents, coneixedors de la venda de bicicletes denunciades per robatori, van fer les gestions adients per comprovar que l'operació fos lícita i, per fer-ho, van emprar el temps mínim imprescindible.

Durant la intervenció, els agents van aclarir els dubtes plantejats per tots dos ciutadans, van corregir les infraccions del vehicle de l'interessat i, una vegada acabats tots els tràmits van marxar.

L'interessat va mostrar la seva disconformitat amb el tracte rebut, la demora en el temps per fer les comprovacions i el tracte dispensat al venedor, presumptament racista, per part de la patrulla actuant. Tot i això, no va aportar cap prova que pogués corroborar la seva versió dels fets.

No es pot acreditar que la intervenció dels agents no hagués estat ajustada als principis d'actuació policial fonamentats en la legalitat vigent i, per tant, proposen arxivar la informació reservada.

CONSIDERACIONS

El ciutadà considerava que havia rebut una atenció inadequada per part dels agents de la GUB i, fins i tot, que havien dispensat un tracte racista al venedor.

Per abordar l'estudi d'aquesta queixa, ens referirem als aspectes següents:

1. La motivació de l'actuació policial

L'informe municipal justifica la intervenció policial amb el fet de comprovar la procedència de la bicicleta que s'estava venent.

El Tribunal Suprem ha tractat la qüestió dels "indicis racionals" en algunes sentències, com l'STS 525/2000, que disposa que **per a la legitimitat de l'actuació dels agents, és necessària una justificació racional que es basi en fundades sospites o en indicis racionals que evitin l'arbitrarietat**, o l'STS 2449/1993, que refereix que els agents poden actuar per simples sospites sempre que aquestes no siguin il·lògiques, irracionals o arbitràries. Per tant, l'actuació policial s'ha d'emmarcar en uns límits de discrecionalitat tolerables, en què els agents han de valorar si l'indici és suficient per justificar l'actuació.

En el cas objecte d'estudi, segons la versió que ofereix l'agent actuant, es pot considerar que existien indicis raonables, ja que les transaccions que es fan a través d'aquella aplicació no asseguren que el producte tingui una procedència lícita.

2. Sobre la comprovació de l'actitud policial i la presumpció de veracitat dels agents de la GUB

En el cas objecte d'aquesta queixa, la UDAI ha iniciat un expedient reservat a fi d'esclarir les circumstàncies de l'actuació de l'agent. Ara bé, només s'ha tingut en consideració la declaració d'ell. Al·leguen que les dades de l'interessat eren reservades, i això malgrat que **la Sindicatura havia demanat que es mantingués una entrevista amb ell**, per tal que pogués exposar la seva versió dels fets.

La UDAI sap que la Sindicatura de Greuges sempre compta amb l'autorització expressa de les persones interessades per traslladar aquest tipus de queixes a la seva unitat. Malgrat que aquesta institució no va facilitar inicialment les dades de contacte de l'interessat, en cap moment tampoc s'ha consultat la possibilitat de disposar d'aquestes.

En conseqüència, el consistori manifesta que l'interessat no ha aportat proves per acreditar el tracte presumptament inadequat dels agents. En aquest punt, volem destacar que, amb motiu d'anteriors expedients de queixa, la Sindicatura ha constatat la dificultat de conèixer les circumstàncies que envolten els fets denunciats. La immediatesa de les actuacions policials fa difícil aportar proves que permetin acreditar els fets i, davant la manca d'elements probatoris, el consistori acostuma a concloure que no es pot provar el tracte denunciat.

Tot això sense tenir en compte la possibilitat que els i les agents narrin els esdeveniments amb la càrrega de subjectivitat pròpia de qui pot ser part perjudicada. Aquí convé recordar que la presumpció de veracitat de l'agent només s'aplica sobre els fets objecte de sanció.

La Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques determina **la presumpció de veracitat de les persones funcionàries que tenen reconeguda la condició d'autoritat respecte dels documents que formalitzen**, sempre que els documents observin els requisits legals, i recullin els fets constatats (art. 77.5).

Davant les dificultats probatòries de la ciutadania, la Sindicatura ha recomanat a l'Ajuntament diverses vegades la necessitat de dotar els i les agents de la GUB de càmeres unipersonals als uniformes per tal de poder enregistrar les actuacions, i que les gravacions puguin servir de prova en actuacions controvertides.

Per saber quin seguiment tenia aquesta recomanació, l'any 2021 aquesta institució va fer un estudi d'ofici i, després de saber que s'havia fet una compra municipal de 150 dispositius de gravació, va valorar positivament la mesura. Tanmateix va considerar que eren insuficients si tenim en compte que la plantilla actual de la GUB està formada per més de 3.000 operatius. Per aquest motiu, va recomanar la compra de més dispositius, a fi de dimensionar-los a la realitat de la plantilla.

En qualsevol cas, **és necessari assegurar que els agents informen de la intervenció de manera adequada, i amb absolut respecte a la ciutadania**, tal com determina la Llei 16/1991, de les policies locals (art. 10.2.b). Així mateix, un cop acabada la intervenció, si no es determina la participació de la persona en cap fet il·lícit, cal dirigir-li una disculpa i agrair la seva participació per garantir la seguretat ciutadana.

3. Sobre el tracte dispensat pels agents a persones racialitzades

Aquesta qüestió ha estat objecte d'altres queixes de la ciutadania. És convenient recordar que la policia desenvolupa una tasca important en la lluita contra el racisme i la discriminació, perseguint aquestes conductes i vetllant per la seguretat en una societat diversa, amb respecte als drets humans.

Malgrat això, en circumstàncies com la que és objecte d'estudi, la Sindicatura detecta un problema de confiança de la ciutadania en l'actuació dels cossos policials, quan en les intervencions hi ha persones de perfil racialitzat o de col·lectius minoritaris.

Per garantir que la funció policial es desenvolupa amb total neutralitat, la GUB disposa de controls interns que investiguen possibles supòsits de discriminació per part dels agents del cos. Precisament, aquesta tasca està encomanada a la UDAI.

Ara bé, més enllà de la investigació iniciada arran de les queixes de la ciutadania sobre actuacions concretes, **seria interessant fer estudis amplis, per tal de determinar si hi ha elements que puguin fer pensar en actuacions policials amb motivacions discriminatòries.**

Convé citar que l'**Oficina per a la Defensa dels Drets Civils i Polítics (ODCiP)** de la Generalitat de Catalunya, en el marc de l'elaboració d'un protocol per erradicar les identificacions i els registres per perfil ètnic per part de les policies de Catalunya, **ha abordat la qüestió de la manca de confiança en l'actuació policial per part de la ciutadania d'origen estranger.**

Entre les mesures preventives que proposa aquest protocol, s'incorpora la necessitat urgent de millorar l'accés i la representativitat de les minories ètniques als cossos policials, per aconseguir reflectir el perfil demogràfic de la societat que representen.

La Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), en la lluita contra el racisme i la discriminació racial en l'àmbit policial es pronuncia en el mateix sentit. L'ECRI ressalta la **importància d'establir bones relacions comunitàries entre la policia i els grups minoritaris, i insisteix en la necessitat de fomentar la contractació de membres de grups minoritaris a la policia.**

Ara per ara, **al cos de la GUB no es reflecteix aquesta representació de la diversitat social de la ciutat.**

A la Sindicatura de Greuges li preocupa que es puguin donar situacions de discriminació promogudes per agents de l'autoritat a la ciutat. Sabem que el cos policial rep formació específica en aquesta matèria. Però, més enllà d'aquesta formació, creiem convenient aplicar altres mesures preventives i de control que fomentin les bones pràctiques dels i de les agents cap a la ciutadania, especialment respecte de la que forma part de col·lectius minoritaris.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **més enllà de la presumpció de veritat, no es disposa de suficients elements per determinar si l'actuació de l'Àrea de Prevenció i Seguretat ha estat ajustada a dret pel que fa a la intervenció que ha motivat la denúncia del ciutadà. Així mateix, es detecta la necessitat de millorar el nivell de confiança de la ciutadania en la policia municipal.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que continuï amb la implementació de càmeres unipersonals a l'uniforme dels i de les agents de la Guàrdia Urbana, a fi d'aportar elements probatoris de les intervencions policials i que no ho hagi d'assumir la ciutadania.

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que s'implementin més mesures positives, que tendeixin a facilitar l'accés i la representativitat al cos policial dels col·lectius minoritaris de la ciutadania de Barcelona.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.